

Konservacja Dzieł Sztuki
A. M. Barski
— od 1998 —

NYSA 13.01.2023 r.

**KOSZTORYS I PROGRAM PRAC
KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH
AMBONY
Z KOŚCOŁA P.W. MATKI BOSKIEJ ŚNIEŻNEJ W OLSZOWEJ¹**

WYKONANY PRZEZ FIRME:
KONSERWACJA DZIEŁ SZTUKI A. M. BARSKI
NIP 753 166 83 78, REGON 531311157
Reprezentowaną przez:
dyplomowanego konserwatora malarstwa i rzeźby polichromowanej
mgr Andrzeja Marka Barskiego
nr dyplomu Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu: 1941

---

¹ PRACA CHRONIONA USTAWĄ O PRAWIE AUTORSKIM Z DNIA 10 LIPCA 1952 (DZIENNIK USTAW NR 34, POZ. 234 Z PÓŹN. ZMIANAMI).

1. PRZEDMIOT KONSERWACJI.

Ambona drewniana, przyścienna, architektoniczna, o przekroju sześciobocznym, rzeźbiona, polichromowana, złożona. Usytuowana przy ścianie nawy głównej. Schody wsparte na ścianie nawy. Podstawa kosza u dołu zakończona odwróconą formą gruszkowatą, opartą na nodze w kształcie kielicha. Parapet schodów podzielony na płyciny w kształcie rombów. Parapet czaszy ujęty z dołu szerokim gzymsem, z góry belkowaniem. Parapet pięcioboczny, w którego czterech polach płyciny, zakończone łukiem, w których malowane postacie czterech ewangelistów. Brak baldachimu².

Autor obiektu: nieznany

Styl: barok,

Datowanie obiektów: XVIII w,

Technika wykonania: ambona drewniana, polichromowana, złożona.

Wymiary ambony: wysokość ambony – 205 cm,
wysokość kosza ambony – 110 cm,
szerokość kosza ambony ze schodami – 250 cm.

2. STAN ZACHOWANIA OBIEKTU.

Ambona jest w złym stanie. Brakuje baldachimu. Brakuje czterech kolumniek podtrzymujących belkowanie czaszy, oddzielających płaszczyzny pomiędzy obrazami czterech ewangelistów. Ambona jest w całości przemalowana. Całą ambonę pokryto grubą warstwą farby olejnej w kolorach szarym i niebieskim. Tak samo zrobiono z ornamentami złożonymi, które pokryto szlagmetalem, który pociemniał i stracił blask. Ambona jest zabrudzona kurzem kopciem i sadzą, miejscami pochłapana farbą. W wielu miejscach widać poprzednie remonty ambony (nieudolnie wykonane kity, rekonstrukcje czy połączenia). Gdziekolwiek ornamenty są połamane i popękane. Na ornamentach zaobserwowano ubytki w partii zaprawy. Złączenia są miejscami przecierane do drewna. Ornamenty są porysowane i poobijane. Całość jest zalana grubą warstwą farby olejnej wynikającą z przemalowania. Poza tym ambona jest uszkodzona przez owady, które zainfekowały całą konstrukcję ambony oraz jej ornamenty i elementy wystroju. Otwory po penetracji przez owady widoczne są na całej powierzchni ambony, a z pęknięć wysypuje się mączka drzewna.

---

^{2 2} Opracowane na podstawie karty inwentaryzacyjnej OWKZ.

3. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE.

Ze względu na bardzo duże znaczenie artystyczne ambony, stanowiącej ciekawy przykład sztuki przełomu manieryzmu i baroku, głównym celem prac konserwatorskich będzie zatrzymanie procesu destrukcji. W tym celu należy przeprowadzić profesjonalnie z dużą dokładnością i użyciem wysokiej klasy materiałów zabiegi dezynsekcji i impregnacji strukturalnej drewna. Następnie konieczne będzie przywrócenie ambonie wartości ekspozycyjnej. Dlatego konieczne jest przeprowadzenie konserwacji i restauracji wszystkich elementów ambony. Wykonane zostaną następujące działania konserwatorskie i restauratorskie:

- dokładne oczyszczenie zabytku z wieloletnich zabrudzeń,
- usunięcie wtórnych nawarstwień (przemalowań, poprzednich napraw i „restauracji”) oraz odsłonięcie oryginalnej warstwy malarskiej,
- przywrócenie pierwotnego wyglądu złoceń (uzupełnienie i rekonstrukcja z zastosowaniem materiałów analogicznych z oryginałem),
- rekonstrukcja brakujących czterech kolumniek podtrzymujących belkowanie.

Wszelkie zabiegi konserwatorskie poprzedzone zostaną wykonaniem fotograficznej dokumentacji konserwatorskiej. Po przeprowadzonych pracach zostanie opracowana dokumentacja opisowa i fotograficzna.

2. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH AMBONY.

1. Wstępne oczyszczenie z kurzu i zanieczyszczeń powierzchniowych ambony.
2. Demontaż ambony i schodów ze ściany oraz transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Demontaż elementów dekoracji ambony.
4. Usunięcie przemalowań pochodzących z poprzednich restauracji (*środki do zmiękczenia i usuwania powłok lakierniczych*).
5. Dezynfekcja i dezynsekcja ambony (*preparat Biotin R i preparat PER-XIL 10*).
6. Położenie pęcherzy, łusek, rozwarstwień oraz przywrócenie przyczepności polichromii i złocień do podłoża (*Impregnat Sealer 123A Kölner KGGG System*).
7. Impregnacja strukturalna - utwardzanie osłabionego drewna poprzez zanurzenie w roztworze żywicy akrylowej wzmacniającej strukturę drewna (*nasycenie roztworem żywicy akrylowej Hekol L-50 w toluenie*).
8. Sklejenie rozstępów i pęknięć drewna w miejscach ich występowania (*klej glutynowy, żywica epoksydowa*).
9. Rekonstrukcja czterech brakujących kolumnienek (*na podstawie podobnej ambony*).
10. Rekonstrukcja ubytków drewna ornamentów i innych elementów ambony (*sezonowane drewno, specjalistyczne masy formierskie, odlewy z żywicy syntetycznej Epidian 5 + PAC*).
11. Uzupelnienie ubytków drewna (*kity akrylowe i epoksydowe, Araldite SV 427 + Indurente HV 427*).
12. Uzupelnienie ubytków zaprawy w obrębie polichromii i złocień (*zaprawa kredowo-klejowa*).
13. Scalenie ubytków warstwy złocień i ewentualnych srebrzeń (*złoto płatkowe*).
14. Scalenie ubytków warstwy polichromii (*pigmenty suche Kremer Pigmente ze spoiwem z dyspersji żywicy akrylowej Primal AC 33*).
15. Rekonstrukcja polichromii w miejscach rozległych ubytków (*iw.*).
16. Nałożenie werniksu końcowego na polichromię ambony (*werniks akrylowy*).
17. Montaż ambony.
18. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej.

3. OBMIAR PRAC KONSERWATORSKICH I RESTAURATORSKICH.

Wymiary ambony:

- wysokość ambony – 205 cm,
- wysokość kosza ambony – 110 cm,
- szerokość kosza ambony – 90 cm,
- wysokość balustrady schodów – 110 cm,
- szerokość schodów – 60 cm,
- szerokość ścianki kosza – 38 cm,
- wymiary obrazów czterech ewangelistów – 57 x 17 cm,
- długość schodów – 160 cm,
- ilość stopni – 4 szt,

Zestawienie powierzchni ambony poddanych konserwacji w dm²:

- powierzchnia drewna polichromowanego: 450 dm²,
- powierzchnia obrazów czterech ewangelistów: 40 dm²,
- powierzchnia elementów złożonych: 180 dm²,
- powierzchnia schodów i wnętrza kosza: 320 dm².